

Лише шляхом взаємної співпраці аграрних холдингів та органів місцевої влади у розробленні законодавчих актів, застосовуючи економічні механізми відповідальності холдингів за розвиток території та надання державної підтримки іншим правовим формам можливо раціонально використати аграрний потенціал держави задовольняючи потреби суспільства

Ми погоджуємося із думкою Крисального О.В. який підкреслював, що «тільки держава, і ніхто інший атрибут суспільного життя нації, може забезпечити економічну свободу всім суб'єктам господарювання, створити механізм надійного захисту населення від впливу стихії ринку. Тільки держава, як система влади, може здійснити відповідні політичні, економічні та соціальні реформи» [5, с. 9].

Список використаних джерел:

1. Коуз Р. Природа фірми: Походження, еволюція і розвиток / За ред. О. Е. Вільямсона, С. Дж. Вінтера: Пер. з англ. А. В. Куликова – К.: А.С.К., 2002. – 336 с.
2. Дудар Т. Г., Галушак В. В. Оцінка потенціалу і ринкових позицій аграрних холдингів. – Міжнародний науково-виробничий журнал. Економіка АПК, 2011, № 2, с. 85.
3. [Електронний ресурс] // Держкомзем. – Режим доступу: http://www.dkzr.gov.ua/terra|control|uk|publish|article?art_id=10768&cat_=36903
4. Данкевич А. Є. Організаційно-економічні засади розвитку агрохолдингів / А. Є. Данкевич // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 139-147.
5. Крисальний О. В. Формування системи державної підтримки розвитку агропромислового виробництва в Україні // Економіка АПК. – 1998. – № 7. – С. 9.

Опар Н.В.

аспірант,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

У добу європейської інтеграції та прагнення країн вступити в Європейський Союз (ЄС), потрібно замислитися над місцем і роллю освіти та, передусім, вищої школи в межах європейського простору. Діяльність ЄС у галузі освіти нерозривно пов'язана з роботою, яка проводиться в інших політичних, економічних та громадських організаціях, що займаються проблемами освіти в Європі і в світі. Держави-члени ЄС, які часто є учасниками-засновниками міжнародних організацій, беруть активну участь у вивченні освітніх процесів, а також у конкретних заходах, що мають на меті запровадження змін у системі освіти в усьому світі.

Велике значення для України має досвід країн ЄС з проблем управління. Порівнявши та проаналізувавши управлінські аспекти освітніх систем кількох Європейських країн, а саме Великобританії, Франції та Німеччини, видно чітку

наявність централізованої системи управління вищою освітою. Практично в усіх країнах управління вищою школою покладено на міністерство. Переважна кількість вищих навчальних закладів – державні, але є незначна кількість приватних. Існує багаторівнева і багатоканальна системи фінансування вищої школи: федеральний, регіональний й місцевий бюджети, плата за навчання, цільова підготовка кадрів за угодами, прибутки від науково-дослідної роботи, допомога спонсорів, гранти суспільних організацій, комерційна діяльність. Практично всі вищі заклади освіти мають автономію.

Для поступового розвитку освітньої системи України важливо розглянути досвід інших країн щодо управління та забезпечення якості вищої освіти. У країнах європейського регіону можна виділити наступні основні процедури контролю якості освіти з боку державних органів: ліцензування, оцінка (атестація), акредитація.

Ліцензування та акредитація проводяться державними чи іншими органами на основі заздалегідь встановлених критеріїв, а ВНЗ або програми повинні відповідати певним мінімальним вимогам. Оцінка (атестація) може ґрунтуватися на джерелах інформації широкого спектру, і до неї можуть бути залучені як місцеві, так і запрошені фахівці, її головною метою можуть бути як процеси, так і результати, однак, в цілому, акцент на диференційоване і детальне оцінювання нагадує акредитацію та ліцензування з їх порогом мінімальних вимог [1].

Європейський підхід до забезпечення якості та систем акредитації вищої освіти в Європі (за винятком Сполученого Королівства) характеризується значною керівною і контролюючою роллю держави у цих питаннях. Саме тому важливість питань якості вищої освіти, її оцінювання і забезпечення в Європі була визнана пізніше, ніж у США і деяких інших країнах. У 70-80-х роках минулого століття низка національних систем вищої освіти зазнала значних змін. Загальним для всіх країн було істотне скорочення державного впливу і перехід від державного контролю до самоуправління ВНЗ [3].

Найбільш показовим стосовно оцінки якості вищої освіти є досвід Великобританії. У цій країні, де система державного контролю максимально децентралізована, університетам надане право самостійно формувати систему контролю за якістю та визначати напрями її діяльності. Як і в континентальній Європі якість вищої освіти вважається наперед заданим фактором. Найпоширенішим методом є запрошення «зовнішніх» екзаменаторів. Управління якістю вищої освіти розуміють як такий аспект всеосяжної функції якості, який визначає та реалізує політику щодо якості (наміри та мета організації). А забезпечення якості розглядається як її оцінка або облік якості: систематична перевірка для визначення того, чи досягається запланований рівень якості вищої освіти та чи відповідають поставленій меті результати навчального процесу [2]. Найцікавіші нововведення у сфері управління якістю освіти Великобританії стали предметом детальних наукових обговорень, метою яких є розроблення нового загальноєвропейського підходу до управління якістю освітніх послуг. Створення системи зовнішнього оцінювання в особі

Агентства з гарантування якості вищої освіти стало одним із результатів запровадження корінних змін у системі вищої освіти Великобританії [4, с. 172].

У Франції за освітню політику відповідає Міністерство народної освіти, наукових досліджень і технологій. Проте діяльність вищих навчальних закладів оцінюється Національним експертним комітетом, який створено згідно із законом про вищу освіту і котрий існує з 1984 року. Головне завдання цього комітету полягає в оцінці діяльності вищих навчальних закладів. Важливо, що у Франції результати університетських перевірок і оцінок широко публікуються і дають можливість не тільки державі, але й суспільству знати про академічний рівень того чи іншого вищого навчального закладу. Цей механізм яскраво ілюструє централізовану систему французької вищої освіти. Проте Франція сьогодні демонструє тенденції переходу від оцінки, побудованої спочатку на принципах централізації, до процесу самооцінки, тісно пов'язаного з самим навчальним закладом. Процес оцінки вищої освіти у Франції все більше переходить у бік повної відповідальності навчальних закладів щодо регуляції власної діяльності, при якій уряд виконує допоміжну роль.

В Німеччині функціонує міжінституційна система забезпечення якості, яка доповнює управління якістю окремими навчальними закладами. Система акредитації передбачає забезпечення мінімальних стандартів щодо змісту навчання, тобто акредитуються окремі курси, які рецензуються фахівцями рівного статусу. Сама акредитація проводиться різними агенціями – регіональними та такими, що зосереджуються на окремих галузях [4, с. 173].

Першим етапом процедури оцінювання в Німеччині є самодослідження ВНЗ, осмислення сильних та слабких сторін. На другому етапі до оцінювання залучають незалежних експертів. Акредитація передбачає видачу сертифіката, який підтверджує відповідність певним стандартам якості. Вона базується на процедурі оцінювання, яка застосовується до навчальних програм і/або інституту, і видається на обмежений термін (п'ять років). Зараз широко обговорюються довгострокові фінансові наслідки оцінювання. Ця дуже коротка і приблизна характеристика свідчить про те, що Німеччина, яка раніше не приділяла достатньої уваги питанням оцінювання якості, готова змінити свою позицію в основному завдяки новим ініціативам, затвердженими європейськими деклараціями й угодами, які згадувалися раніше.

Ще одним новітнім механізмом забезпечення якості вищої освіти в країнах Європи є державно-громадське управління [5]. Реалізація такого механізму забезпечується функціонуванням спеціалізованих акредитаційних комісій – громадських організацій, що займаються розробкою інструментарію й методик оцінки якості, а також здійснюють перевірки якості освіти. У компетенцію цих агенцій входить відбір і навчання експертів, що проводять перевірки, а також періодична публікація матеріалів перевірок, аналіз результатів діяльності, проблем і перспектив систем якості в сфері освіти. Застосування такого механізму управління якістю вищої освіти пояснюється тим, що оцінювання проводитиметься незалежними організаціями, які не будуть представляти чийсь приватні інтереси і захищатимуть у першу чергу споживача. Враховуючи сучасні тенденції до модернізації державних механізмів забезпечення якості

вищої освіти, можемо стверджувати, що в Україні існує необхідність впровадження такого виду управління якістю вищої освіти.

За результатами проведеного аналізу стало зрозуміло, що у Європі відсутня загальноприйнята система гарантії якості, але сформовані підходи, прийняті більшістю фахівців. Для забезпечення якості в європейських країнах використовують зовнішні та внутрішньо вузівські механізми. Останнім часом в Європі все більш популярною стає зовнішня оцінка якості вищої освіти. Накопичений Європою досвід управління якістю вищої освіти для України є взірцем, але його імплементація в нашій країні може не дати очікуваних результатів. Це пов'язано з тим, що вища освіта європейських країн пройшла тривалий історичний шлях і їй притаманні численні властивості, які є підґрунтям побудови сучасної системи. Ці властивості є природними для вищої освіти Європи, тому можуть навіть не сприйматися як обов'язкові умови гарантії якості. Проте, досвід цих країн є надзвичайно корисним прикладом для реалізації державної освітньої політики України, спрямованої на інтеграцію вітчизняної системи освіти до європейського освітнього простору.

Список використаних джерел:

1. Дупак Н. В. Система забезпечення якості вищої освіти у країнах Західної Європи та США / Н. В. Дупак // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2014. – Вип. 9. – С. 173-179.
2. Максимчук Н. Організація та функціонування моніторингу вищої освіти в державному управлінні: аналіз зарубіжного досвіду [Електронний ресурс] / Н. Максимчук // Актуальні проблеми державного управління. Збірник наукових праць Одеського регіонального інституту державного управління. – 2009. – № 2. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu_o/2009_2/R_2/Maksumchuk.pdf
3. Себкова Х. Акредитація і забезпечення якості вищої освіти в Європі / Х. Себкова // Вища школа. – 2005. – № 2. – С. 77-84.
4. Сухова Н. М. Якість освіти як одна з філософських засад трансформації освіти XXI століття: Європейський контекст / Н. М. Сухова // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – 2009. – № 1. – С. 170-174.
5. Шевченко С. О. Упровадження державно-громадського механізму управління якістю вищої освіти – невідкладний засіб реалізації державної освітньої політики в Україні [Електронний ресурс] / С. О. Шевченко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=278>